

Posudek oponentky diplomové práce

Magisterská práce Lucie Poskočilové má nesporně zajímavé a neprozkoumané téma. V prvé řadě chci autorce vyjádřit obdiv, že si dané téma vybrala a že se jí podařilo výzkum zrealizovat, a to přes jeho časovou a organizační náročnost. V tomto ohledu se jedná o práci na magisterské úrovni výjimečnou. Ve vlastním zpracování textu práce však v některých ohledech nacházím problémy, které výslednou úroveň snižují. Výsledkem je práce, která je z mého pohledu dozajista obhajitelná, nicméně ne na výbornou.

Obsahová stránka práce:

Autorka deklaruje cíl své práce takto: *„Mým cílem je tedy zmapovat různé podoby hudební zkušenosti ve vězení a ukázat některé mechanismy jejího působení na odsouzené. Vzhledem k absenci jakéhokoli dosavadního výzkumu v této oblasti u nás spočívá jádro práce právě v popisu a základním zmapování situace. Ačkoliv to není primárním cílem práce, pokusím se zde poukázat také na potenciál hudby a hudebních aktivit pozitivně ovlivňovat vězně a na jejich možné využití vězeňskou službou jako nástrojů při „nápravě“ a v oblasti takzvané „resocializace“ vězňů.“* (S. 10). Záměrně doslovně cituji, protože zde se nachází problém, který ovlivnil výslednou povahu práce. Základní a aplikovaný výzkumný design by se neměl míchat dohromady, natož v případě zcela nezkušeného výzkumníka – studenta. V situaci, kde základní výzkum dosud zcela chybí, je pak taková snaha (mírně řečeno) nelogická a nerealizovatelná. Pokud chci nejdříve „mapovat neznámý terén“ určité sociokulturní praxe nemohu přeci zároveň chtít navrhnout funkční řešení sociálních problémů.

Pokud se budu věnovat základní rovině výzkumu předložené práce, která má v podstatě pouze deskriptivní ambice, tedy „zmapovat různé podoby hudební zkušenosti ve vězení“, pak zvolené kvalitativní hudebně-etnografické metody i výsledky práce jsou dostatečné a uspokojivé. Text přináší nové a zajímavé poznatky, celkový závěr o decentralizovaných hudebních praxích v totální instituci vychází z předkládaných dat. Cíl „ukázat některé mechanismy jejího působení na odsouzené“ je problematictější. Snahou základního kvalitativního výzkumu by mělo být *pochopit* daný problém, postupovat induktivně, zezdola od dat, analyzovat vytvořená data a interpretovat je pomocí vhodných teoretických konceptů. V textu se pracuje s různými koncepty. Za prvé naprosto vhodně s Gofmannovým konceptem totální instituce a s výsledky tří současných výzkumů hudby ve věznicích Harberta, Silber a Cohen. Tento teoretický rámec je na úrovni magisterského výzkumu správný a dostatečný, autorka však měla tyto texty mnohem více vytěžit. (Poněkud nelogicky porovnává jejich výsledky se svými již v úvodu místo v závěru práce, výsledné srovnání je příliš stručné a obecné.) Koncepty flow psychologa Csikszentmihályiho a dočasné autonomní zóny anarchistického filozofa Hakima Beye považuji v tomto textu za spíše nadbytečné. Zaprvé je potřeba pečlivě zvažovat, jestli lze natolik odlišné diskurzy míchat dohromady. Především však nevypovídají nic o pozorované realitě v předložené klíčové etnografické momentce z koncertu, kde vězni strnule sedí na svých místech a téměř se bojí pohnout. Je otázkou, zda se flow dá „vypozorovat“ z nohy vězně podupávajícího do taktu a dočasná autonomní zóna z hudební události, o níž vězni původně vůbec nestáli. Neříkám, že oba koncepty jsou v kontextu tohoto výzkumu zcela irrelevantní, ovšem v předkládaných fragementech dat to spíše působí tak, že přání bylo otcem myšlenky. Bylo by potřeba mnohem důkladněji analyzovat vytvořená data a promyslet způsob jejich reprezentace a interpretace ve vztahu k deklarovaným cílům práce (mimořádně, o způsobu analýzy a reprezentace dat se v textu nedočteme nic). Analytická fáze totiž evidentně dělala autorce problém i co se dat z rozhovorů týče,

což lze poznat ze způsobu, jak interpretuje vybrané výroky vložené do textu. Často téměř doslovně zopakuje informantova slova a pak na ně „nalepí“ teoretický koncept. Mimochodem, v textu z terénního výzkumu trvajícího „bezmála tři roky“ (s. 10) bych čekala mnohem hutnější odkazování na vlastní terénní zápisky, ne jen rozhovory. Zdá se mi, že autorka vytvořila velké množství dat, které pak v daném časovém úseku nemohla stihnout důkladně analyzovat. Což mne vede ke způsobu konstrukce vzorku (o němž se rovněž v textu nedozvídáme). Nestačila by ke studentskému terénnímu výzkumu jedna věznice? Proč čtyři?

Předkládané úvahy v aplikované rovině pokládám v této fázi výzkumu za nevhodné a neověřitelné. Závěrem: jedná se o obdivuhodný výzkum, ovšem bývalo by třeba jej „srovnat do latě“, aby mohl vzniknout vskutku kvalitní text.

Formální stránka práce:

Foucault (2000) se objevuje v seznamu použitých zdrojů, ovšem v textu na něj autorka neodkazuje. Stejně tak v následujících případech: Bensimon et al. (2015), Drake a Harvey (2014), Hirsch (2012), Kaufmann (2010), Lee (2010), Lucas (2013), O'Grady et al. (2013). (Naopak Csikszentmihalyiho práce, na niž je v textu několikrát odkazováno, v seznamu není.) Z celkem devatenácti deklarovaných referencí na sekundární literaturu je tedy celkem osm navíc! Z hlediska publikační etiky se tak nejedná o náhodu, ale o nekorektní „nafukování“ seznamu sekundární literatury. Navrhuji, aby tento bod musel být před vložením obhájené práce do SIS napraven v erratě.

Opačný, i když mnohem méně závažný problém představuje seznam pramenů: proč jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů terénní poznámky pouze ze dvou dnů, a to 2. 12. 2016 (vystoupení Katrband) a 3. 3. 2016 (zkouška sboru), když hlavní etnografická momentka v textu je z 27. 11. 2017?

Zcela na okraj ad příloha 1-4: poněkud mi uniká smysl přiložených fotografií ze čtyř koncertů, protože autorka tyto hudební události v textu neanalyzuje, ani neuvádí, zda se jich účastnila. Jen v úvodu konstatuje, že zjistila, že se konaly (s. 7). Své vlastní terénní fotografie či videa bohužel nepřikládá, kupodivu ani v případě pozorování vězeňské kapely na koncertě mimo věznici. Zřejmě jí nebylo dovoleno fotografovat, škoda že se to v textu nedozvíme.

Závěrem:

Přes výše předložené výtky doporučuji předkládanou diplomovou práci Lucie Poskočilové k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou až dobrou.

V Hradci Králové, 25. 8. 2018

Mgr. Veronika Seidlová, Ph.D.